

УДК 342.951:338.439.5:339.564

DOI <https://doi.org/10.32689/3083-7359.2026.2.11>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КАБІНЕТОМ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЕКСПОРТУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

О. Ю. Піддубний, О. Ю. Пустовіт, А. В. Тарасюк

ADMINISTRATIVE AND LEGAL PRINCIPLES OF FORMATION BY THE CABINET OF MINISTERS OF UKRAINE OF STATE POLICY IN THE FIELD OF EXPORT OF AGRICULTURAL PRODUCTS

Oleksiy Piddubnyi, Oleksandr Pustovit, Anatoliy Tarasiuk

Анотація. У статті досліджено адміністративно-правові засади формування Кабінетом Міністрів України державної політики у сфері експорту сільськогосподарської продукції в умовах європейської інтеграції, глобалізації аграрних ринків та необхідності забезпечення продовольчої безпеки держави. Обґрунтовано, що аграрний сектор є одним із ключових елементів національної економіки України, а ефективна державна політика у сфері експорту сільськогосподарської продукції виступає важливим чинником економічного розвитку, наповнення державного бюджету та зміцнення міжнародних торговельних позицій держави.

Проаналізовано нормативно-правові засади діяльності Кабінету Міністрів України як вищого органу у системі органів виконавчої влади, уповноваженого забезпечувати реалізацію внутрішньої та зовнішньої політики держави, у тому числі у сфері аграрного виробництва та експорту сільськогосподарської продукції. Визначено основні адміністративно-правові інструменти формування державної політики у зазначеній сфері, серед яких стратегічне планування, нормотворча діяльність, координація діяльності центральних органів виконавчої влади, механізми державної підтримки експортерів, регуляторні та контрольні заходи. Особливу увагу приділено аналізу сучасних викликів, що впливають на формування державної експортної політики, зокрема наслідкам збройної агресії проти України, логістичним обмеженням, необхідності диверсифікації ринків збуту, адаптації національного законодавства до права Європейського Союзу та впровадженню міжнародних стандартів якості й безпеки сільськогосподарської продукції. Доведено, що ефективність діяльності Кабінету Міністрів України у досліджуваній сфері значною мірою залежить від узгодженості дій органів публічної влади, стабільності нормативно-правового регулювання та використання сучасних механізмів публічного адміністрування. За результатами дослідження сформульовано висновки про необхідність подальшого вдосконалення адміністративно-правового забезпечення формування державної політики у сфері експорту сільськогосподарської продукції шляхом підвищення інституційної спроможності органів виконавчої влади, розвитку цифрових інструментів управління, розширення механізмів підтримки національних виробників та гармонізації вітчизняного законодавства з європейськими стандартами. Запропоновані положення спрямовані на підвищення конкурентоспроможності української аграрної продукції на світових ринках та забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки.

Ключові слова: Кабінет Міністрів України, державна політика, адміністративно-правові засади, експорт сільськогосподарської продукції, аграрний сектор, публічне адміністрування, продовольча безпека, європейська інтеграція, державне регулювання.

Abstract. The article studies the administrative and legal foundations of the formation by the Cabinet of Ministers of Ukraine of the state policy in the field of agricultural exports in the context of European integration, globalization of agricultural markets and the need to ensure food security of the state. It is substantiated that the agricultural sector is one of the key elements of the national economy of Ukraine, and effective state policy in the field of export of agricultural products is an important factor in economic development, filling the state budget and strengthening the international trade position of the state.

The normative and legal foundations of the Cabinet of Ministers of Ukraine as the supreme body in the system of executive authorities, authorized to ensure the implementation of the domestic and foreign policy of the state, including in the field of agricultural production and export of agricultural products, have been analyzed. The main administrative and legal instruments for the formation of state policy in this area have been identified, including strategic planning, rule-making activities, coordination of the activities of central executive authorities, mechanisms of state support for exporters, regulatory and control measures. Particular attention is paid to the analysis of modern challenges affecting the formation of the state export policy, in particular the consequences of armed aggression against Ukraine, logistical restrictions, the need to diversify sales markets, adapt national legislation to the law of the European Union and the introduction of international standards of quality and safety of agricultural products. It has been proved that the effectiveness of the Cabinet of Ministers of Ukraine in the area under study largely depends on the coordination of actions of public authorities, the stability of regulatory regulation and the use of modern mechanisms of public administration. Based on the results of the study, a conclusion is formulated on the need to further improve the administrative and legal support for the formation of state policy in the field of

agricultural exports by increasing the institutional capacity of executive authorities, developing digital management tools, expanding mechanisms to support national producers and harmonizing domestic legislation with European standards. The proposed provisions are aimed at increasing the competitiveness of Ukrainian agricultural products in world markets and ensuring the sustainable development of the agricultural sector of the economy.

Key words: Cabinet of Ministers of Ukraine, state policy, administrative and legal foundations, export of agricultural products, agricultural sector, public administration, food security, European integration, state regulation.

1. Вступ. Сільське господарство є однією з провідних галузей економіки України, яка забезпечує продовольчу безпеку держави, формує значну частину валютних надходжень та сприяє зміцненню її позицій на міжнародному аграрному ринку. В умовах європейської інтеграції, трансформації міжнародних торговельних відносин та триваючої збройної агресії проти України особливої актуальності набуває питання формування ефективної державної політики у сфері експорту сільськогосподарської продукції. Реалізація такої політики потребує належного адміністративно-правового забезпечення, здатного гарантувати збалансоване поєднання економічних інтересів держави, національних товаровиробників та міжнародних зобов'язань України.

Визначальна роль у формуванні та реалізації державної політики у сфері експорту сільськогосподарської продукції належить Кабінету Міністрів України як вищому органу у системі органів виконавчої влади. Саме уряд забезпечує розроблення стратегічних напрямів державної політики, координацію діяльності центральних органів виконавчої влади, прийняття нормативно-правових актів, спрямованих на створення сприятливих умов для розвитку експортного потенціалу аграрного сектору, а також виконання міжнародних зобов'язань України у сфері торгівлі. Водночас сучасні виклики, пов'язані зі зміною логістичних маршрутів, необхідністю адаптації національного законодавства до права Європейського Союзу, забезпеченням належного рівня якості та безпечності продукції, вимагають удосконалення адміністративно-правових механізмів діяльності Кабінету Міністрів України.

Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених питанням державного управління аграрною сферою, зовнішньоекономічної діяльності та адміністративно-правового забезпечення діяльності органів виконавчої влади, комплексне дослідження адміністративно-правових засад формування Кабінетом Міністрів України державної політики саме у сфері експорту сільськогосподарської продукції залишається недостатньо розробленим. Це зумовлює необхідність наукового осмислення правової природи від-

повідних повноважень уряду, визначення особливостей застосування адміністративно-правових інструментів у досліджуваній сфері та формулювання пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правового забезпечення державної політики у сфері експорту сільськогосподарської продукції.

Метою дослідження є комплексний аналіз адміністративно-правових засад формування Кабінетом Міністрів України державної політики у сфері експорту сільськогосподарської продукції, визначення правової природи та змісту його повноважень у зазначеній сфері, а також з'ясування особливостей застосування адміністративно-правових механізмів, спрямованих на забезпечення ефективного функціонування системи державного регулювання аграрного експорту в умовах сучасних соціально-економічних і безпекових викликів.

Досягнення поставленої мети передбачає дослідження нормативно-правових основ діяльності Кабінету Міністрів України щодо формування державної політики у сфері експорту сільськогосподарської продукції; визначення системи адміністративно-правових інструментів, за допомогою яких реалізується відповідна державна політика; аналіз сучасних проблем правового регулювання та практики публічного адміністрування у досліджуваній сфері; а також розроблення науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення адміністративного законодавства та підвищення ефективності діяльності Кабінету Міністрів України з урахуванням європейських стандартів державного управління та міжнародних зобов'язань України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженнями, зокрема формуванням практичних знань, на таку тему займалися вчені у галузі права та економіки – Бойко В., Вовк М., Вороблевський В., Гонтар Ю., Дігтярьов М., Дніпров О., Ковбас І., Крайній П., Марущак О., Осташко Т., Петелька О., Рудан С., Тарасенко В., Тимофєєв В., Цибульник Н., Шудров В. Проте, незважаючи на значну наукову увагу до окремих аспектів державного регулювання аграрного експорту, адміністративно-правова роль Кабінету Міністрів України як ключового суб'єкта формування та реалізації державної політики у сфері експорту сільськогосподарської продукції в умо-

вах воєнного стану та євроінтеграційних процесів залишається недостатньо системно дослідженою.

2. Матеріали та методи. Матеріальну основу дослідження становлять положення Конституції України, законів України, актів Кабінету Міністрів України, інших нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері експорту сільськогосподарської продукції, забезпечення продовольчої, економічної та національної безпеки, а також міжнародно-правові акти, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, матеріали судової практики та офіційні аналітичні документи органів державної влади. Методологічну основу дослідження становить комплекс загальнонаукових і спеціально-юридичних методів, зокрема діалектичний, системно-структурний, формально-юридичний, порівняльно-правовий, логіко-семантичний та метод правового моделювання, застосування яких дало змогу комплексно дослідити адміністративно-правові механізми реалізації державної політики у сфері безпеки експорту сільськогосподарської продукції, визначити проблеми правового регулювання та сформулювати пропозиції щодо його вдосконалення.

3. Результати та обговорення. Конституційні засади формування Кабінетом Міністрів України державної політики у сфері експорту сільськогосподарської продукції впливають насамперед із положень статті 116 Конституції України [1], відповідно до якої Кабінет Міністрів України забезпечує державний суверенітет і економічну самостійність України, здійснення внутрішньої та зовнішньої політики держави, виконання Конституції і законів України, реалізацію фінансової, цінової, інвестиційної, податкової політики, політики у сферах праці та зайнятості населення, соціального захисту, освіти, науки, культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування, а також організовує і забезпечує здійснення зовнішньоекономічної діяльності та митної справи. Саме останнє конституційне повноваження є визначальним для адміністративно-правового забезпечення експорту сільськогосподарської продукції, оскільки охоплює формування відповідних механізмів державного регулювання, координацію діяльності центральних органів виконавчої влади, встановлення адміністративних процедур, організацію дозвільної системи та створення належних умов для безпечного функціонування експортної інфраструктури. В умовах воєнного стану зазначені повноваження набувають нового змісту, адже Кабінет

Міністрів України повинен не лише забезпечувати розвиток експортного потенціалу держави, а й формувати адміністративно-правові механізми гарантування безпеки аграрного експорту, стійкості логістичних маршрутів, безперервності функціонування критичної інфраструктури та мінімізації ризиків, що виникають унаслідок воєнних дій і гібридних загроз.

Як зазначають Ковбас І. В., Крайній П. І., Рудан С. М., «в своїй діяльності Кабінет Міністрів України використовує різноманітні правові форми, які можна визначити як адміністративно-правові інструменти його діяльності, що створюють умови для прийняття нормативних актів, що покликані забезпечити якісне регулювання суспільних відносин, вирішити нагальну проблему з того чи іншого питання для забезпечення інтересів держави та суспільства в цілому та видаються в межах визначеної компетенції як результат виконання законодавчо закріплених завдань та функцій. Наявність адміністративно-правових інструментів в діяльності дає можливості органам публічної адміністрації якісно та ефективно забезпечити реалізацію права та свобод людини і громадянина, що є особливо актуальним зважаючи на обраний Україною курс в напрямку до Європейського Союзу» [2, с. 234].

В.С. Тарасенко стверджує, що «адміністративно-правовий статус, зокрема Кабінету Міністрів України, ... відображає його мету, завдання, функції, принципи діяльності, права та обов'язки ... та відповідальність посадових осіб за вчинення правопорушень» [3, с. 209].

О. Дніпров зазначає, що місце Кабінету Міністрів України в системі суб'єктів здійснення публічного адміністрування розкривається крізь призму правового статусу КМУ як вищого органу виконавчої влади в Україні. Виходячи із специфіки предмету адміністративного права – здійснення виконавчо-розпорядчої діяльності важливе значення в такому контексті відіграють повноваження КМУ, реалізація яких є безпосереднім виявом здійснення публічного адміністрування цим суб'єктом [4, с. 48].

Н.Ю. Цибульник звертає увагу на інформаційно-безпековий аспект, зазначаючи, що адаптація сучасного законодавства до існуючих загроз та викликів, потребує пошуків з оптимізації інструментарію адміністративно-правового забезпечення сектору безпеки. Одним із них, вважає автор, є впровадження цифрових технологій в діяльність спеціально уповноважених суб'єктів в сфері

безпеки, що дозволить скоротити час прийняття рішень та доведення їх до відома, створить умови для полегшення взаємодії між уповноваженими суб'єктами в сфері національної безпеки, а також зробить діяльність по забезпеченню безпеки більш прозорою для громадськості у тих випадках, коли це можливо [5, с. 762].

Відомий дослідник сфери нацбезпеки А. Марущак стверджує, що адміністративно-правовий статус міністерств визначає їхні основні завдання, структуру, права, обов'язки та підзвітність. Наявність нормативно-правового закріплення адміністративно-правового статусу забезпечує правові межі для ефективної реалізації державної політики в різних сферах суспільного життя, сприяє координації між органами влади і забезпечує дотримання законності та правопорядку. До основних особливостей цього статусу відносяться: підзвітність перед Кабінетом Міністрів України, повноваження та функції, фінансування, кадрові питання, організаційна структура, контроль та звітність, а також публічний характер діяльності [6, с. 31].

Від себе додамо, що саме підзвітність перед Кабінетом Міністрів України робить діяльність міністерств системною складовою державної політики зокрема у сфері національної безпеки.

Тимофєєв В. В. акцентує на тому, що нормативно-правові засади моніторингу якості адміністративних послуг формуються положеннями Закону України «Про адміністративні послуги», актами Кабінету Міністрів України та підзаконними нормативно-правовими актами у сфері цифровізації та діяльності центрів надання адміністративних послуг. Чинна модель моніторингу характеризується наявністю інституційної основи, однак залишається фрагментарною через відсутність уніфікованих стандартів якості та чітких механізмів реагування на його результати [7, с. 311].

На нашу думку якість надання адміністративних послуг у дозвільній сфері експорту сільськогосподарської продукції є надзвичайно недооціненим і недовивченим явищем, яке теж може сильно підвищити ефективність експорту, зняти з українського виробника численні транзакційні витрати, дозволити невеликим виробникам провадити власну експортну політику. І безумовно, роль Кабінету Міністрів України в цьому так само є важливою.

Петелька О.І. вважає в цьому контексті, що розвиток законодавства про адміністративні процедури передбачає: визначення загаль-

них принципів адміністративних процедур, доступність, передбачуваність, справедливість, ефективність та захист прав учасників процедур; встановлення процедурних правил, що регулюють дії органів публічної влади під час розгляду заяв, ухвалення рішень, видачі дозволів тощо; передбачає вимоги до інформаційної прозорості, обов'язкового роз'яснення процедур та прав фізичних та юридичних осіб; встановлення гарантії прав учасників адміністративних процедур, включаючи декларацію про оскарження рішень, декларацію про отримання обґрунтованих рішень, декларацію про консультацію та представництво, механізми забезпечення відповідальності органів влади за порушення прав учасників процедур [8, с. 67].

З цього приводу Гонтар Ю.С. абсолютно справедливо зауважує, що процес експорту аграрної продукції з України був ускладнений необхідністю проходити верифікацію шляхом внесення відповідної компанії в Державний аграрний реєстр або ж отримувати спеціальну ліцензію. І хоча, з одного боку, це, ймовірно, створить проблеми для «тіньового ринку» та дозволить державі підвищити податкові надходження і захистити інтереси добросовісних експортерів, з іншого боку, таке посилення регулювання ринку аграрної продукції водночас означатиме зростання корупційних ризиків, часових і фінансових витрат для добросовісних експортерів [9, с. 313].

На думку Дігтярьова М.О. суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності мають право укладати будь-які види зовнішньоекономічних договорів (контрактів), крім тих, які прямо та у виключній формі заборонені законами України [10, с. 316].

Отже обмежень з точки зору приватно-правового законодавства немає. Але можуть бути безпекові обмеження, на випадок дефіциту сільськогосподарської продукції в середині країни і це також прерогатива Кабінету Міністрів України.

Про експорт сільськогосподарської продукції як основу економічної безпеки зазначає дослідник В. Шудров. Зокрема, на його думку, міжнародна торгівля є рушійним фактором економічного розвитку держави, водночас провідну роль у цьому процесі, безумовно, відіграє здійснення зовнішньоекономічних операцій експортерами сільськогосподарської продукції. Саме тому є безсумнівною важливість аграрного сектору економіки та його державно-правового регулювання як сукупності заходів, спрямованих на регулювання економічної діяльності суб'єктів таких правовідносин, адже від розвитку аграрного

сектору економіки чималою мірою залежить економічна безпека України [11, с. 103].

В даному разі варто зауважити, що треба говорити не тільки про експорт як основу безпеки, а можливо саме про безпеку експорту в умовах війни в Україні і у цілому світі в часи постійних конфліктів, адже логіка подій підказує, що яким би не було закінчення війни в Україні – експортні ланцюжки стали постійним предметом як гібридної війни так і прямої військової атаки.

На думку Т. Осташко, неможливість вивезення призначеної на експорт продукції наочно продемонструвала вразливість сировинної експортоорієнтованої моделі сільського господарства країни. Тому інвестиції у повоєнне відновлення сільського господарства України мають першочергово направлятися на створення доданої вартості всередині країни, передусім – на розвиток тваринництва, зокрема на забезпечення його кормової бази. Це стане основою збільшення експорту продуктів переробки сільського господарства [12, с. 36].

Як відзначають М. Вовк та В. Вороблевський – у зв'язку з повномасштабним вторгненням, що одночасно спричинило логістичні проблеми, український експорт був призупинений. Так, на другому році війни темпи експорту агропродукції загалом по відношенні до минулорічних скоротились на 17%. Скорочення експорту вітчизняної сільськогосподарської продукції перш за все було пов'язано з блокуванням торгових шляхів у Чорному морі. Лише 74,4% продукції АПК протягом 2022–2023 років експортували морським транспортом, хоча до війни цей показник становив 98%. Дещо вирівняти ситуацію вдалося за допомогою «зернової угоди». Проте односторонній вихід країни-агресора з цієї угоди знову ускладнив проблему аграрного експорту. Частково це питання було вирішено через запровадження експортних коридорів та зміни шляхів поставки продукції. Проте і рішення поставити вітчизняну продукцію сухопутними шляхами через кордони з сусідніми західними державами починаючи з 2023 року зіткнулося з суттєвими проблемами [13, с. 38].

Але при прийнятті управлінських і законодавчих рішень слід зважати на ефективність діяльності Кабінету Міністрів України у сфері забезпечення безпеки експорту сільськогосподарської продукції залежить не лише від нормативної визначеності його повноважень, а й від суспільної легітимності управлінських рішень, що приймаються у процесі реалізації державної політики. У цьому контексті важ-

ливого значення набуває забезпечення прозорості, обґрунтованості та інформаційної відкритості діяльності органів державної влади як основи легітимності публічного адміністрування [14].

Наразі, Україна має розвинений сільськогосподарський сектор, що забезпечує не лише достатню кількість харчової продукції для споживання населенням, а й активно конкурує на міжнародних ринках. Україна забезпечує стабільність у глобальному харчовому ланцюзі. Навіть у період важких викликів, Україна залишається ключовим гравцем на міжнародних ринках [15] і робота над безпекою сільськогосподарського експорту має бути в пріоритетних завданнях Кабінету Міністрів України.

4. Висновки. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що Кабінет Міністрів України є ключовим суб'єктом формування та реалізації державної політики у сфері експорту сільськогосподарської продукції. Саме Уряд, реалізуючи конституційно визначені повноваження як вищий орган у системі органів виконавчої влади, забезпечує адміністративно-правове регулювання відповідної сфери шляхом прийняття нормативно-правових актів, затвердження державних програм і стратегій, координації діяльності центральних органів виконавчої влади, визначення порядку здійснення дозвільних процедур, цифровізації адміністративних процесів та забезпечення виконання міжнародних зобов'язань України. При цьому формування державної політики у сфері експорту сільськогосподарської продукції повинно здійснюватися на принципах законності, пропорційності, прозорості, правової визначеності, дерегуляції, цифрової трансформації та орієнтації на європейські стандарти публічного адміністрування.

Водночас адміністративно-правові повноваження Кабінету Міністрів України мають чіткі конституційні межі. Кабінет Міністрів України не може самостійно визначати основні засади внутрішньої та зовнішньої політики держави, змінювати законодавчий порядок здійснення зовнішньоекономічної діяльності, встановлювати обмеження конституційних прав і свобод або приймати рішення, що належать до виключної компетенції Верховної Ради України чи Президента України. Зокрема, відповідно до Конституції України Президент України як глава держави забезпечує державну незалежність, національну безпеку та є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України, приймає рішення у сфері оборони і безпеки, вводить

у дію рішення Ради національної безпеки і оборони України та вносить до Верховної Ради України подання про введення воєнного стану. У свою чергу, Кабінет Міністрів України забезпечує практичну реалізацію відповідних рішень шляхом організації діяльності органів виконавчої влади, прийняття необхідних підзаконних нормативно-правових актів та координації роботи відповідних міністерств і відомств.

Особливого значення адміністративно-правова діяльність Кабінету Міністрів України набуває в умовах воєнного стану, коли безпека експорту сільськогосподарської продукції стає складовою економічної та національної безпеки держави. Йдеться вже не лише про забезпечення стабільного функціонування зовнішньої торгівлі, а про захист критичної експортної інфраструктури, забезпечення безперервного функціонування логістичних маршрутів, адаптацію процедур експорту до безпекових ризиків, диверсифікацію транспортних коридорів, розвиток цифрових механізмів митного та дозвільного адміністрування, а також координацію взаємодії між Міністерством аграрної політики та продовольства України, Міністерством економіки України, Міністерством розвитку громад та територій України, Державною митною службою України, Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів та іншими суб'єктами публічного адміністрування.

На нашу думку, у сучасних умовах доцільно перейти від традиційного розуміння державної політики у сфері експорту сільськогосподарської продукції до концепції адміністративно-правового забезпечення безпеки аграрного експорту, яка повинна охоплювати не лише економічні аспекти експорту, а й питання захищеності логістичних маршрутів, інформаційної безпеки, стійкості критичної інфраструктури, цифрової безпеки адміністративних процедур, мінімізації корупційних ризиків, своєчасного реагування на зовнішні загрози та забезпечення продовольчої безпеки держави. Такий підхід відповідає сучасним викликам воєнного часу та європейським тенденціям розвитку системи публічного адміністрування.

Перспективним напрямом удосконалення адміністративно-правових засад діяльності Кабінету Міністрів України є запровадження єдиної комплексної державної стратегії забезпечення безпеки експорту сільськогосподарської продукції, яка поєднуватиме адміністративні, економічні, цифрові, логістичні та безпекові механізми державного управління.

Доцільним також є подальше спрощення адміністративних процедур для добросовісних експортерів, розширення застосування ризик-орієнтованих механізмів державного контролю, цифровізація дозвільних процедур, інтеграція українських інформаційних систем із цифровими платформами Європейського Союзу та нормативне закріплення засад кризового управління аграрним експортом в умовах воєнного стану. Реалізація зазначених напрямів сприятиме підвищенню ефективності діяльності Кабінету Міністрів України як центрального суб'єкта формування державної політики, зміцненню економічної безпеки держави та підвищенню конкурентоспроможності української сільськогосподарської продукції на світових ринках.

Конфлікт інтересів: один із співавторів є членом редакційної колегії журналу. Для забезпечення незалежності редакційного процесу рукопис розглядався редактором, який не мав конфлікту інтересів з автором. Автор не брав участі у відборі рецензентів, процесі рецензування та прийнятті рішення щодо публікації статті. Рукопис пройшов стандартну процедуру подвійного сліпого рецензування.

Фінансування. Дослідження проводилося без фінансової підтримки.

Доступність даних. Дані, використані в дослідженні, отримані з відкритих офіційних джерел та з матеріалів, досліджених автором під час підготовки рукопису.

Використання засобів штучного інтелекту. Під час підготовки цієї статті мовна модель штучного інтелекту ChatGPT (OpenAI, GPT-5.5) використовувалася виключно як допоміжний інструмент для мовно-стилістичного редагування тексту, удосконалення його структури, технічного оформлення бібліографічних описів, а також підготовки англійських елементів статті (анотації та списку References). Інструменти штучного інтелекту застосовувалися під час опрацювання окремих вступних положень, редакційного доопрацювання та стилістичного вдосконалення окремих фрагментів рукопису.

Добір і критичний аналіз наукових джерел, дослідження нормативно-правової бази, формулювання авторських наукових положень, висновків і пропозицій здійснювалися авторами самостійно. Усі матеріали, підготовлені або опрацьовані із застосуванням технологій штучного інтелекту, були перевірені та верифіковані шляхом зіставлення з чинним законодавством України, науковими публікаціями, офіційними документами та матеріалами правозастосовної практики.

Використання технологій штучного інтелекту мало виключно допоміжний характер, не вплинуло на самостійність проведення дослідження, не визначало його методологію, зміст наукових результатів і не вплинуло на сформульовані автором висновки.

Внесок авторів. Олександром Пустовітом здійснено основний обсяг дослідження адміністративно-правових засад реалізації державної політики у сфері безпеки експорту сільськогосподарської продукції, проведено аналіз нормативно-правового регулювання, наукових джерел та практики діяльності суб'єктів публічного адміністрування у відповідній сфері, сформульовано основні теоретичні положення, висновки та пропозиції щодо вдосконалення адміністративно-правових механізмів забезпечення безпеки аграрного експорту.

Олексієм Піддубним здійснено наукове консультування дослідження, визначено концептуальні засади та методологічні підходи до розгляду проблематики, проведено наукове редагування та уточнення окремих положень статті з позицій адміністративного права, забезпечено відповідність сформульованих висновків загальним засадам юридичної науки.

Анатолієм Тарасюком опрацьовано безпекову складову дослідження, зокрема аспекти інформаційної безпеки, цифровізації адміністративних процедур, захисту інформаційних ресурсів та забезпечення стійкості інформаційного забезпечення процесів державного управління у сфері експорту сільськогосподарської продукції.

Усіма авторами погоджено остаточну редакцію статті та підтверджено відповідальність за зміст проведеного дослідження.

REFERENCES

1. Konstytutsiia Ukrainy. (1996). VVR Ukrainy. № 30. St. 141.
2. Kovbas, I. V., Krainii, P. I., Rudan, S. M. (2021). Administratyvno-pravovi instrumenty v diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo*. Tom 64. pp. 229–234. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.64.42>
3. Tarasenko, V. S. (2021). Systema administratyvno-pravovoho rehuliuвання statusu Kabinetu Ministriv Ukrainy u sferi naukovoї i nauково-tekhnichnoi diialnosti v Ukraini. *Visnyk KhNUVS – Bulletin of KhNUIA*. № 2 (93). pp. 203–212. DOI <https://doi.org/10.32631/v.2021.2.17>
4. Dniprōv, O. (2021). Mistse Kabinetu Ministriv Ukrainy v systemi subiektiv publicznego administruvannya. *Aktualni problemy pravoznavstva*. № 3. pp. 44–49. <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1048>
5. Tsybulnyk, N. Yu. (2023). Instrumentarii optymizatsii administratyvno-pravovoho zabezpechennia sektoru bezpeky Ukrainy. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*. № 5. pp. 760–764. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.05.136>
6. Marushchak, O. A. (2024). Administratyvno-pravovyi status ministerstv v systemi tsentralnykh orhaniv vykonavchoi vlady. *Pravovyi chasopys Donbasu*. № 3. pp. 28–33. DOI: <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2024-88-28-33>
7. Tymofieiev, V. V. (2026). Poniattia ta pravova pryroda monitorynhu yakosti nadannia administratyvnykh posluh. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*. № 1. Tom 2. pp. 308–312. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.2.49>
8. Petelka, O. I. (2025). Administratyvni protsedury v diialnosti orhaniv publicznego upravlinnia. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnogo universytetu vnurishnykh sprav. Serii: yurydychna*. № 2. S. 62–68. <https://journals.lvduvs.lviv.ua/index.php/law/article/view/975>
9. Hontar, Yu. S. (2024). Pravove rehuliuвання eksportu ahrarnoi produktsii pid chas dii pravovoho rezhymu voiennoho stanu. *Naukovi zapysky. Serii: Pravo*. 2024. Vypusk 16. pp. 310–313 DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2024-16-310-314>
10. Dihtiarov, M. O. (2024). Zakonodavchi zasady rehuliuвання zovnishnoekonomichnykh dohovoriv (kontraktiv). *Naukovi zapysky. Serii: Pravo*. Vypusk 16. S. 314–317. <https://pravo.cusu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/482/500>
11. Shudrov, V. S. (2024). Pravovi problemy eksportu silskohospodarskoi produktsii v aspekty ahroinnovatsiinoho rozvytku. *Pravo ta innovatsii*. № 2 (46). pp. 100–105. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2\(46\)-15](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2(46)-15)
12. Ostashko, T. (2022). Silskohospodarskyi eksport Ukrainy v umovakh viiny i shliakhy yoho vidnovlennia. *Ekonomika Ukrainy*. № 5 (726). pp. 26–37. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.05.026>
13. Vovk, M. V., Voroblevskiy, V. I. (2024). Pidtrymka eksportnoho potentsialu ahrarnoho sektoru Ukrainy v umovakh voiennoho stanu. *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys*. № 5. pp. 35–40 DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-5-6>
14. Radchenko, O., Stepanko, O., Poroka, S., Pidubnyi, O., Omelchuk, V., Marchenko, S. (2023). Essence and Content of State-Administrative Duality of “Legitimacy”: “Legitimation” and its Place in the Information Security System of the Modern State. In: Radchenko, O., Kovach, V., Semenets-Orlova, I., Zaporozhets, A.

(eds) National Security Drivers of Ukraine. Contributions to Political Science. Springer, Cham. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-33724-6_11

15. Pustovit, O. Yu., Piddubnyi, O. Yu., Branitskyi, O. M. (2024). Spriamovanist derzhavnoi polityky u sferi eksportu silskohospodarskoi produktsii: perspektyvy rozvytku rynku silskohospodarskoi produktsii. *Akademichni vizii*. Vypusk 30. Sektsiia: Pravo. DOI: <https://zenodo.org/records/12796309>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Oleksiy Piddubnyi

Doctor of Law, Professor,
Head of the Department of Civil and Commercial Law,
National University of Life and Environmental Sciences
of Ukraine
e-mail: piddubnyi@outlook.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4867-4613>

Oleksandr Pustovit

PhD in Law, Doctoral Student,
National University of Life and Environmental Sciences
of Ukraine
e-mail: opustovit@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-6982-8826>

Anatoliy Tarasiuk

Doctor of Law, Professor,
Corresponding Member of NAAS of Ukraine, Leading
Researcher
of the Scientific Laboratory of Information Law and
Information Security,
Institute of Information, Security and Law of the
National Academy of Sciences of Ukraine
e-mail: tarasyuk333@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9563-6922>

Піддубний Олексій Юрійович

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри цивільного та господарського
права,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
e-mail: piddubnyi@outlook.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4867-4613>

Пустовіт Олександр Юрійович

кандидат юридичних наук, докторант,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
e-mail: opustovit@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-6982-8826>

Тарасюк Анатолій Васильович

доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НААН України
провідний науковий співробітник
наукової лабораторії інформаційного права та
інформаційної безпеки,
Інститут інформації, безпеки і права Національної
академії наук України
e-mail: tarasyuk333@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9563-6922>

Дата надходження статті: 13.05.2026

Дата надходження виправленої версії статті: 03.06.2026

Дата прийняття статті: 12.06.2026

Дата публікації статті: 05.10.2026